

Једнострано проглашење независности Косова од стране косовских Албанаца у недјељу, 17. фебруара, распалило је донекле задоцнелу дискусију о импликацијама независности по међународни поредак - импликацијама које неће бити заустављене никаквим распоном дипломатских акробација, те које нису ограничене само на преседан успостављен за друге сецесионистичке покрете у настајању.

Признавање косовске независности допринеће даљој ерозији двају фундаменталних стубова међународног система - суверене једнакости и принципа неповредивости граница.

Заговорници независности у великој су мери оправдали свој став држећи да је Србија изгубила сувереност над Косовом услед злоупотребе људских права против косовских Албанаца и потоњег губитка ефективне контроле над покрајином након 1999. Анализа оба навода међутим, илуструје неколико кључних недостатака који подривају случај којим се подржава сецесија Косова од Србије.

У вези са ситуацијом у Босни и Херцеговини, Бадинтерова комисија, коју је 1991. године основала Европска комисија с циљем надгледања распада бивше Југославије, тада је навела да "право на самоопредељење не обухвата измене постојећих граница у тренутку независности, изузев када се дотичне државе договоре другачије". На тој је основи претходно проглашење независности Косова почетком 1990-их признала једино Албанија.

Тренутни случај за независност, уместо тога, делимично почива на злоупотреби људских права почињених од стране Србије у доба Милошевића. У Лондонској декларацији из 2006. године, Контакт група сачињена од шест нација, јасно је истакла да се "етничко чишћење и догађаји из 1999.морају у потпуности узети у обзир приликом решавања косовског статуса". Док нема сумње у суровост почињених дела, два су основна пропуста у овом аргументу да би могао послужити као основа за независност Косова.

Крај мултилатерализма?

Пише: Ian Bancroft

недеља, 24 фебруар 2008 00:06

Као прво, сасвим јасно се игнорише огроман број случајева кршења људских права против Срба и не-Албанаца почињених од 1999; наиме, избијање насиља у марту 2004., те окончање УНМИК-ове политике "стандарда пре статуса" које је уследило након тога. Дошло је до систематског неуспеха да се осигурају чак и минимални стандарди заштите мањинских права на Косову. Према изјавама Организације за заштиту људских права (Human Rights Watch), Срби и остале не-Албанске мањине изложене су "сталном застрашивању и узнемиравању нападима". Од доласка УНМИК-а 1999. године, више од 200.000 Срба и других не-Албанаца напустило је покрајину, док подаци UNHCR-а показују да се свега 16.452 расељених лица вратило на Косово.

У овоме контексту, признавање независности Косова на основу кршења људских права над косовским Албанцима истовремено би могло послужити и као оправдање за сличне захтеве мањинских заједница на Косову.

Као друго, мало тога сугерише да би поново дошло до кршења људских права - аргумента кориштеног за оправдање независности Косова - да су алтернативна решења независности, као што је суштинска аутономија, предложена као могућност.

Цела регија западног Балкана направила је огромне кораке у смислу демократије и људских права након компликоване дезинтеграције бивше Југославије, и њеног свеобухватног оквира заштите и једнакости гарантованог за њене конститутивне народе.

Од завршетка оружане побуне етничких Албанаца 2001. године, Србија је у Прешевској долини на југу земље успоставила мулти-етничке локалне владе и заједничке албанско-српске полицијске патроле. По сведочењу Међународне кризне групе (International Crisis Group), то је "један од ретко успешних примера разрешења конфликта у бившој Југославији". Истовремено у Војводини, другој српској аутономној покрајини, права на само-управу, као и мањинска права загарантована су Уставом. Уз то, демократска транзиција Србије од октобра 2000. додатна је гаранција да неће доћи до повратка на ситуацију каква је била пре 1999. године.

Други водећи аргумент који је кориштен као потпора независности заговара да је губитак ефективне контроле над Косовом, које је под међународном администрацијом од 1999., једнак губитку суверености Србије над покрајином. Овај аргумент, међутим, такође садржи низ својствених недостатака.

Крај мултилатерализма?

Пише: Ian Bancroft

недеља, 24 фебруар 2008 00:06

Као прво, Резолуција 1244 Савета безбедности Уједињених нација јасно истиче да међународна администрација мора "у очекивању коначног решења, промовисати успостављање значајне аутономије и самоуправе на Косову". Стога, само постојање међународне администрације не може се само по себи користити за оправдавање независности Косова кроз потоњи губитак ефективне контроле Србије над Косовом. Прихватање овог преседана имало би штетне импликације по сличне миротворне напоре, јер ће незадовољство земаља све више расти услед давања овлаштења за мисије које би могле резултовати губитком ефективне контроле над њиховом сопственом територијом.

Даље, како присуство УНМИК-а произилази из нелегалне употребе силе од стране НАТО-а, свака измена граница оправдана резултујућим губитком ефективне контроле заправо би значила измену граница војним средствима - чин који је Повељом УН-а изричито стављен ван закона и који је кроз цели послератни период међународна заједница истрајно одбила учинити важећим.

Занемаривање главних доктрина које су темељ међународног поретка још од Другог светског рата, ствара најопаснији преседан признавањем косовске независности. Поткопавањем суверене једнакости и принципа неповредивости граница уклања се кључна разлика између међународног права и политике, са штетним последицама по светски мир и безбедност .

Независност на основу ограничене анализе кршења људских права и губитка ефективне контроле ослабило би и друго јасно ограничење доктрине која је тек у настајању, доктрине о хуманитарној интервенцији без мандата Савета безбедности УН-а, те поткопало будуће мисије за очувања мира у којима ће ЕУ сасвим сигурно имати кључну улогу.

Говорећи о УН-у и потреби за избегавањем "борбе између сила" унутар организације, Бенита Ферреро-Валднер, европски комесар за спољне односе и политику према суседним земљама, истакла је како Унија може подсетити Русију да "смо ми чланови истог клуба и да овај клуб има одређена правила". А која су то, заправо, правила, више није јасно.